

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Répási Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. ... jogtanácsos által képviselt alperes ellen szolgálati viszony jogellenes megszüntetésének megállapítása és jogkövetkezményei iránt a Pest Megyei Munkaügyi Bíróságon 3.M.300/2009. szám alatt megindított és másodfokon a Pest Megyei Bíróság 8.Mf.24.862/2009/6. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - a 2011. május 25. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Pest Megyei Bíróság 8.Mf.24.862/2009/6. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 3.M.300/2009/4. számú ítéletét helybenhagyja. A felperes anyagi igénye elbírálására a munkaügyi bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt nap alatt fizessen meg a felperesnek 20.000 (húszezer) forint + 5000 (ötezer) forint ÁFA felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A felperes 2008. szeptember 15-től hivatásos szolgálati viszonyt létesített az alperessel. Az alperes igazgatója parancsával a ... szervezeti állományába törzsőrmesteri rendfokozattal nevezte ki és egyidejűleg beosztotta az alperes B. Osztálya állományába körletfelügyelő beosztásba. 2008. december 17-én kelt ... számú - a per tárgyát képező - parancsával megállapította, hogy a felperes kinevezését tartalmazó parancsa érvénytelen, és a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) 11. §-ára hivatkozva a felperes szolgálati viszonyának 2008. december 17-ei hatállyal történő megszüntetéséről rendelkezett.

Ennek indokolása szerint a felperest a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa határozatával „lefokozásra” ítélte, amely mellékbüntetés a

szolgálati viszony megszüntetését is maga után vonja. A felperes részére a szolgálati viszonya megszüntetésével összefüggésben a Hszt. 11. § (3) bekezdése alapján öthavi átlagkereset és havi távolléti díj kifizetésre került.

A felperes szolgálati panasza elutasítását követően előterjesztett keresetében kinevezése érvénytelenségét megállapító parancs hatályon kívül helyezését és eredeti beosztásba történő visszahelyezését kérte.

A Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 3.M.300/2009/4. számú ítéletével a ... Országos Parancsnok ... számú parancsát - a 2008. december 17-én kelt ... számú parancsra is kiterjedően - hatályon kívül helyezte és kötelezte az alperest a felperes eredeti beosztásban történő továbbfoglalkoztatására.

A tényállás szerint a felperes 1994. áprilistól állt szolgálati viszonyban. A ... Intézetnél fennállt szolgálati viszonya 2002. június 20-án közös megegyezéssel megszűnt. Ezt követő időszakban szolgálati viszonyban nem állt, majd 2007. december 17-től 2008. július 31-ig a ... katonai állományában szerződéses jogviszonyban állt. Innen 2008. áprilisban kérte az áthelyezését az alperesi intézetébe.

A Győr-Sopron Megyei Bíróság Katonai Tanácsa a Kp.II.287/2001. számú ítéletével a felperest pénzbüntetésre és lefokozásra ítélte. A Fővárosi Ítéltábla 2003. szeptember 19-én kelt ítéletével a Győr-Sopron Megyei Bíróság ítéletét akként változtatta meg, hogy a bűncselekményeket két rendbeli szolgálati tekintély megsértése büntették és két rendbeli - egy esetben folytatólagosan elkövetett - szolgálati tekintély megsértése vétségének minősítette. A kétféle rendbeli szolgálati tekintély megsértése vétsége miatt folyamatban lévő büntetőeljárást megszüntette, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A munkaügyi bíróság érdemi döntése meghozatalakor annak tulajdonított perdöntő jelentőséget, hogy a felperes korábban fennállt hivatásos szolgálati viszonya a büntetés-végrehajtási szervezet állományában nem a lefokozás mellékbüntetését kiszabó jogerős ítélet következményeként, hanem azt megelőzően már 2002. június 20-án a Hszt. 53. § a) pontja alapján közös megegyezéssel szűnt meg, ezért a hivatásos állományba történő visszavételre a Hszt. 64. § (1) bekezdésében foglaltakat kellett alkalmazni. A felperes megfelelt a Hszt. 37. § (1) bekezdésében foglalt feltételnek arra is tekintettel, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) 102. § (1) bekezdés a) pontja és 100. § (2) bekezdése értelmében büntetlen előéletűnek minősül, ezért az alperes semmisségre alapított, felperesi szolgálati viszonyt felszámoló parancsa jogsértő volt.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Pest Megyei Bíróság 8.Mf.24.862/2009/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

Jogi álláspontja szerint a Hszt. 2. § (2) bekezdés k) pontjából az következik, hogy akit egyszer kinevezéssel hivatásos állományba vettek és beosztásba helyeztek, szolgálati viszonyának megszűnését követően újabb kinevezést nem kaphat, mert a jogszabály a kinevezés fogalmát kizárólag a szolgálati viszony létesítésére és az ezzel egyidejű első beosztásba helyezésre határozza meg. A felperes visszavétel iránti kérelmet nem nyújtott be, az alperes sem visszavételről, hanem a felperes kinevezéséről döntött 2008. szeptember 15-én, melyre a jogerős ítélet álláspontja szerint jogszabályi lehetőség nem volt. A perben ezért nem annak volt jelentősége, hogy a felperest vissza lehetett volna-e venni, hanem annak, hogy a kinevezése jogszabályba ütközött.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését, keresete szerinti döntést, valamint alperes kötelezését 2009. december 1-től 2010. április 30-ig terjedő időszakra 866.805 forint, 2010. májustól az ítélethozatal napjáig havi 236.925 forint elmaradt jövedelem és annak késedelmi kamata megfizetésére kérte.

A felperes jogszabálysértésként a Hszt. 2. § k) pontja, a Hszt. 64. §-a, a Hszt. 39. § (1), (2) és (3) bekezdése megsértésére hivatkozott.

Érvelése szerint a Hszt. 64. § (1) bekezdésében foglalt hivatásos állományba való visszavételre - az ott írt feltételek hiányában - nem kerülhet sor. Így valóban nincs lehetőség annak visszavételére, akinek a szolgálati viszonya büntetőeljárás keretében kiszabott lefokozás mellékbüntetés alkalmazása miatt szűnt meg. Az iratokból azonban nyilvánvalóan megállapítható tény, hogy a felperes szolgálati viszonya nem lefokozás, hanem annak kiszabását jóval megelőzően közös megegyezés útján szűnt meg, így az ő visszavételének semmilyen jogszabályi akadálya nem volt.

A felperes támadta a jogerős ítélet jogértelmezését, mely szerint kinevezésre csak egy alkalommal kerülhet sor, a szolgálati viszony megszűnését követően kinevezéssel újabb szolgálati viszony nem jöhet létre. Hivatkozása szerint a törvény minden szolgálati jogviszony létesítésére a kinevezés intézményét rendeli alkalmazni, függetlenül attól, hogy arra első vagy második alkalommal került sor. A Hszt. 64. §-a szerinti visszavétel nem önálló jogintézmény. Amennyiben a hivatásos állomány tagjának szolgálati viszonya korábban megszűnt és visszavételére kerül sor, ténylegesen kinevezéssel hozzák létre az ismételt jogviszonyt. Visszavétel

esetén is irányadó a Hszt. 39. §-ában foglaltak, így kinevezési okmányt kell készíteni, a kinevezett személyt eskü, illetve fogadalomtételi kötelezettség terheli. Azt, hogy a felperes esetében visszavételre került - annak ellenére, hogy a törvényi előírások miatt erről is kinevezési paranccsal kellett rendelkezni - igazolja az is, hogy a szolgálati viszonya megszüntetésekor 11 havi illetményének megfelelő juttatásban részesült, amelyre már a korábban is fennállt szolgálati viszonya tette jogosulttá.

A felperes sérelmezte a jogerős ítélet azon megállapítását is, mely szerint visszavételi kérelmet nem terjesztett elő, hiszen az ismételt felvételét kérte a büntetés-végrehajtás állományába, és az ezzel kapcsolatos dokumentumok az alperes rendelkezésére álltak. A kérelme ezért visszavételi kérelemnek minősült attól függetlenül, hogy azt alakszerűen minek nevezte.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem a következők szerint alapos.

Az alperes a felperesi kinevező parancs érvénytelenségét azzal indokolta, hogy a lefokozás végrehajtásáról a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. 80. §-ában foglaltak szerint a megfelelő személyügyi hatáskörrel rendelkező parancsnoknak intézkednie kell. A lefokozás mellékbüntetés magával vonja az egyenruha viselés és rendfokozat használat elvesztésének jogát is, és folyamatos joghátrányt eredményez. Arra azonban, hogy az utóbbi megállapítás mely jogszabály rendelkezéséből következik, az alperes nem hivatkozott. A Hszt. rendelkezései kogensek, az alperes által állított tiltásra, határidő nélküli folyamatos joghátrányra szabályozás nincs, illetve a hivatásos állományúakra vonatkozó más jogszabályokból sem következik.

A felperessel szembeni lefokozás mellékbüntetést kiszabó ítélet 2003. szeptember 19-én emelkedett jogerőre. A felperes ezt követően közel öt év elteltével kérte az áthelyezését, ezért a perben arról kellett döntenie, hogy a 2008. szeptember 15-ei kinevező parancs érvénytelenségére hivatkozva jogszerűen felszámolható volt-e a felperes hivatásos szolgálati viszonya.

A másodfokú bíróság téves jogértelmezéssel jutott arra a jogkövetkeztetésre, hogy a felperes kinevezése azért ütközött jogszabályba, mert kinevezésre csak egy alkalommal kerülhet sor, a szolgálati viszony megszűnését követően nincs lehetőség arra, hogy kinevezéssel újabb szolgálati viszony jöjjön létre. A Hszt. 2. § k) pontja értelmében ugyanis a munkáltatói jogkört gyakorló előljáró rendelkezése hivatásos állományba történő felvételről, szolgálati viszony létesítéséről minden esetben kinevezésnek minősül, annak a

másodfokú bíróság által e törvényszöveg idézése során tévesen rögzített „és” kötőszó hiányában további feltétele nincs. Ellenben az első és a tábornoki rendfokozat megállapítása is kinevezésnek minősül. Ugyancsak kinevezés a magasabb vagy azonos beosztásba helyezés is. E törvényi feltételek vagylagosak. Ebből következően a visszavételről, minthogy az a hivatásos állományba történő ismételt felvételt jelent, az újbóli szolgálati viszony létesítését kinevező parancsba kellett foglalni. Helytálló a felülvizsgálati kérelem atekintetben is, hogy a perbeli esetben a Hszt. 39. §-ában foglaltak megvalósultak. Ez okból tehát a kinevezés semmisnek minősítése ezért jogszabálysértő volt.

A Legfelsőbb Bíróság egyetértett a munkaügyi bíróság jogi álláspontjával, mely szerint a hivatásos állományba való visszavétel Hszt. 64. § (1) bekezdése szerinti feltételei a perbeli esetben fennálltak, mert a felperes szolgálati viszonya 2002. június 20-án közös megegyezéssel a Hszt. 53. § a) pontja alapján szűnt meg, és a felperes áthelyezés iránti kérelmet terjesztett elő, amely tartalma szerint visszavételre irányuló kérelemnek minősült annak ekként történő megjelölése hiányában is.

Egyetértett a Legfelsőbb Bíróság a munkaügyi bíróság azon érvelésével is, miszerint a felperes a szolgálati viszony létesítésének Hszt. 37. § (1) bekezdése szerinti feltételeinek megfelelt, a Btk. 100. § (2) bekezdése és 102. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a törvény erejénél fogva már mentesült azon hátrányos következmények alól, amelyeket az elítéléshez jogszabály fűz, így büntetlen előéletűnek kellett tekinteni.

A lefokozás végrehajthatósága az ezt kiszabó ítélet jogerőre emelkedését követő öt év elteltével már megszűnt. Ez következik abból, hogy a lefokozás, mint katonai mellékbüntetés (Hszt. 53. § g) pont) tartalmának megfelelő a lefokozás fenytés (Hszt. 53. § f) pont). Mindkét esetben a szolgálati viszony törvény erejénél fogva megszűnik. A lefokozás fenytés (Hszt. 123. § (1) bekezdés i) pont) hatálya pedig a Hszt. 147. § (2) bekezdés c) pontja szerint három év. Analóg módon hivatkozni lehet még a Hjt. 41. § (2) bekezdése is, amely - a Hszt.-vel szemben - kifejezett rendelkezést tartalmaz arra, hogy nem létesíthető szolgálati viszony azzal, akivel szemben bíróság lefokozás büntetést szabott ki a bírósági határozat jogerőre emelkedésétől számított három évig. A felperes esetében azonban ez az időtartam 2008. szeptember 15-ei kinevezéséig már eltelt.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a munkaügyi bíróság érdemben helyes ítéletét helybenhagyta. A munkaügyi bíróság tárgyalásának berekesztéséig a felperesnek anyagi igénye még nem volt, és a keresetét erre nézve csupán a másodfokú

eljárásban emelte fel, melyről a másodfokú bíróság téves jogi álláspontja folytán nem döntött. E körben ezért új eljárás lefolytatásának van helye.

A Legfelsőbb Bíróság a perveztes alperest kötelezte a Pp. 78. § (1) bekezdésének alkalmazásával a felperes felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére, míg a felülvizsgálati eljárás illetékét a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2011. május 25.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, Dr. Stark Marianna s.k. előadó bíró, Dr. Földényi Gyuláné s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bíróági tisztviselő